Serdar Kaya

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ ve Dini Hassasiyetler

Charlie Hebdo ve Hz. Muhammed Karikatürleri

Liber

12. Türkiyeliler Batıya Düşman mı?

"En ileri seviyedeki cehalet, hakkında hiçbir şey bilmediğiniz bir şeyi reddetmenizdir."
Wayne Dyer

Batı, Türkiye'de ne kadar anlaşılıyor? Batı hakkında yapılan yorumların ne kadarı bilgiye dayalı? Siyasi tartışmaların sıklıkla Batı hakkında son derece olumsuz iddialar içermesi neden? Bunlar dengeli ve hakkaniyetli eleştiriler mi, yoksa insan tabiatına özgü biz-ve-onlar algısının tesirinde ifade bulan sözler mi? Bu sorular üzerinde fikir yürütmek aslında çok zor değil.

Bir düşünce egzersizi

Türkiye'nin farklı Hristiyan ülkelerden büyük göçler aldığını düşünelim. Bu göç dalgalarıyla Türkiye'ye gelen insanlar, ekseriyetle Türkçeyi iyi konuşamayan ve sosyoekonomik statüleri Türkiye ortalamasının altında olan insanlar olsun. Böyle bir durumda, Türkiye'de bu yeni azınlığa yönelik yaygın tepkiler ne istikamette olurdu?

Bazı sorular

Büyük bir Hristiyan göçü sonrasında Anadolu'nun kısa denecek bir sürede binlerce kiliseyle dolmasına razı gelir miyiz? Devlet okullarında Hristiyanlık dersleri de verilmesine ya da mevcut din derslerinin içeriğinin ülkenin yeni sosyal dokusunu yansıtacak şekilde nötrleştirilmesine taraftar

olur muyuz? Hristiyanların açacakları (dini ya da seküler) okullara devlet tarafından mali destek verilmesini destekler miyiz? Hastanelerimize, hapishanelerimize, kışlalarımıza ikide bir papazların girip çıkmaya başlamasını doğal karşılar mıyız? Türkiye'de dahi doğmamış olan bazı Hristiyan göçmenlere Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı verip, boyunlarında haçlarla devlet memurluğu yapmalarına müsaade eder miyiz? Şayet Hristiyan göçmenlerin ardı arkası kesilmezse, yasal olan ya da olmayan yollarla sürekli daha fazla göçmen Türkiye'ye girmeye çalışırsa, sınır politikamız nasıl değişir? Peki ya göçmen aileler "yerli" "Türk" ailelere nazaran çok daha fazla sayıda çocuk sahibi olsalar ve rakamlar birkaç onyıl içinde Hristiyanlığın Türkiye'de çoğunluk dini olacağını gösterse, bu gerçeğe kayıtsız kalır mıyız?

Türkiye, Anadolu'nun yerli halklarından olan bir avuç gayrimüslim vatandaşının geleneklerine dahi tahammül edemezken, böyle bir tablo karşısında hoşgörülü davranabileceğimizden ne kadar emin olabiliriz? Türkiye, başörtüsünün dahi yıllarca (sanki kötücül bir şeymiş gibi) "rahibe kıyafeti" diye aşağılandığı bir ülke değil mi? Tek tük kalmış Hristiyan mezarlıkları dahi zaman zaman milliyetçi vandallar tarafından tahrip edilmiyor mu?[66] Bu durumda neden Avrupalılar İslamofob oluyor da, bizler Avrofob ya da zenofob olmuyoruz?

Yine yukarıdaki senaryo çerçevesinde, Türkiye'ye gelen Hristiyan göçmenlerin bir kısmının gerek Hristiyan azınlıklara yönelik önyargılar gerekse başka nedenlerden ötürü radikalize olduklarını düşünelim. Bu Hristiyanlardan birkaçı İstanbul'da Paris'tekine benzer bir saldırı düzenleyecek olursa, bu saldırıyı nasıl algılarız?

66. Bu konuda bir örnek için bkz.: BİA Haber Merkezi. 1 Kasım 2010. Gökçeada Rum Mezarlığı Tahrip Edildi. http://bianet.org/bianet/dunya/125788-gokceada-rum-mezarligi-tahrip-edildi

Severek okuduğumuz bir dergi ya da gazetenin ofisinde bir katliam gerçekleşmesi ve düzenli olarak takip ettiğimiz yazarların bir anda bu şekilde hayatlarını kaybetmeleri üzerine nasıl bir şok yaşarız? Peki ya yurt içindeki ve dışındaki bazı Hristiyanların çıkıp da, "Dünyada her gün bir sürü insan ölüyor, hatta bazılarını da Müslümanlar öldürüyor, şimdi 10 kişi öldü diye ortalığı bu kadar ayağa kaldırmak neden?" gibi sözler sarf ettiklerine şahit olsak, neler hissederiz? Bu kişiler ve değer yargıları hakkında nasıl bir intiba ediniriz? Bütün bunları yeterince düşündük ve tartıştık mı?

Saldırıların ardından haftalarca yapılan yorumlara bakılırsa, ölenler ve ölümler çok fazla gündemimizde değil. Daha çok "sömürgeci Batının gaddarlığı" ve İslamofobi gibi konularla ilgileniyoruz. Halbuki, Avrupa'da ve özellikle de Fransa'daki pek çok insan için konunun merkezinde (doğal olarak) ölümler var. İnsan hayatının ve toplumsal huzurun merkezde olduğu böylesine uzlaşılması kolay bir konuyu dahi aynı düzlemde konuşmayı başaramıyor isek, muhataplarımızı anlayabilmemiz ve onlarla sağlıklı bir diyalog kurabilmemiz mümkün olur mu?

Bu noktada belki ayrıca sormak gerekli: Batılılar için başkalarının hayatının önemli olmadığı argümanı Türkiye'de sıklıkla tekrar ediliyor. Ne derece doğrudur, tartışılır. Ama Türkiyeliler için Batılıların hayatı çok mu önemli ki, baştan Batılılardan böyle bir şey bekliyoruz? Batılılar bir yana, Türkiye genel manada insan hayatına verilen değerin yüksek olduğu bir yer mi? Yani "Türkiyeliler" dediğimizde, gerçekten de (1) toplum olmayı büyük ölçüde başarabilmiş, (2) birbirlerinin ve başkalarının hayat hakkına azami derecede saygı duyan ve (3) bu saygıyı hayatın farklı alanlarına yansıtabilmiş olan bir kitleden mi söz ediyoruz ki, başkalarından böyle bir saygı görmeyince bozuluyoruz? Her şey bir yana, insanları Batıdan bu kadar nefret eden ve en temel konularda dahi Batı ile iletişim kurmakta zorlanan bir ülkenin, Avrupa Birliği'ne girmesi ne kadar anlamlı -ve hatta ne kadar doğru?

İfade Özgürlüğü ve Dini Hassasiyetler

Bu kitap, ifade özgürlüğü ve dini hassasiyetlerin karşı karşıya geldiği durumlara yönelik bir inceleme sunuyor. Kitabın ilk bölümü, ifade özgürlüğünü ortaya çıkaran liberal düşünce geleneğini ve bu geleneğin zihni ve tarihi arka planını ele alıyor. Liberalizm eleştirilerine de değinen bu bölüm, laiklik, inançlara saygı ve çokkültürlülük gibi konular etrafında yaşanan tartışmaların bugün geldiği noktaya dair genel bir çerçeve çiziyor.

İkinci bölüm, İslam-Batı ilişkilerini ele alıyor ve İslam dünyasında (ve özellikle Türkiye'de) Batı hakkındaki değerlendirmelerin sıklıkla komplo teorileriyle şekillendiğini vurguluyor. Charlie Hebdo ve karikatürlere yönelik tartışmaların da benzeri bir niteliğe sahip olduğunu çeşitli örneklerle izah eden bölüm, daha makul bir tartışma kültürü ortaya çıkarabilme adına gerekli olan bir dizi prensip sunuyor.

Üçüncü bölüm, 2005 Danimarka karikatür krizi ile 2015 Charlie Hebdo saldırısı arasındaki süreçte (ve yeri geldikçe, bu sürecin öncesinde ve sonrasında) yayınlanan bir dizi karikatürün içeriğini analiz ediyor. Bu içerik analizinin ardından gelen genel bir değerlendirme ile kitap sona eriyor.

Serdar Kaya

www.liberplus.com.tr

9 786058 332478 18 ₺

ISBN: 978-605-83324-7-8

Liber+